

HALLINTOVALIOKUNNAN MIETINTÖ 16/2013 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi aluehallintovirastoista annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 24 päivänä syyskuuta 2013 lähettänyt valiokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen eduskunnalle laeiksi aluehallintovirastoista annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta (HE 114/2013 vp).

Lausunnot

Eduskunnan päätöksen mukaisesti sivistysvaliokunta on antanut asiasta lausunnon (SiVL 23/2013 vp), joka on otettu tämän mietinnön liitteeksi.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- lainsäädäntöneuvos Sami Kouki ja neuvotteleva virkamies Anu Nousiainen, valtiovarainministeriö
- ylijohtaja Riitta Kaivosoja ja rakennusneuvos Ritva Kivi, opetus- ja kulttuuriministeriö
- neuvotteleva virkamies Päivi Laatikainen, työ- ja elinkeinoministeriö
- ylitarkastaja Hanna Eronen-Jarva, ympäristöministeriö.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksen tavoitteena on koota eräiden valtion aluehallinnolle kuuluvien opetus- ja kulttuuritoimen tehtävien hoitaminen aluehallintovirastoihin. Esityksen mukaan aluehallintovirastoihin ehdotetaan siirrettäviksi nykyisin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksissa hoidettavat kirjasto-, liikunta- ja nuorisotoimen tehtävät sekä oppilaitosrakentamiseen liittyvät tehtävät. Siirrettävät tehtävät muodostaisivat aluehallintovirastoissa jo nykyisin hoidettavien opetustoimen tehtävien kanssa tarkoituksenmukaisen toiminnallisen ja hallinnollisen kokonaisuuden. Lisäksi esityksen tavoitteena on varmistaa opetus- ja kulttuuritoimen asiantuntijuuden säilyminen

ja ylläpitäminen valtion aluehallinnossa, asiantuntijuuden tehokas käyttö sekä tehtävien kokonaispainoarvon lisääntyminen aluehallinnossa.

Edellä mainittujen tehtävien siirron johdosta aluehallintovirastoista annetussa laissa ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annetussa laissa olevat virastojen ja keskusten toimialaa ja tehtäviä koskevat säännökset ehdotetaan muutettaviksi vastaamaan uutta toimialajakoa. Tehtävien siirto ja kokoaminen edellyttävät myös kirjastolain, liikuntalain, nuorisolain sekä opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain eräiden säännösten muuttamista siten, että toimivaltaiseksi viranomaiseksi elinkeino-,

liikenne- ja ympäristökeskuksen sijaan muutetaan aluehallintovirasto. Lisäksi tässä yhteydessä ehdotetaan eräisiin edellä mainittuihin lakeihin tehtäviksi teknisiä tarkistuksia.

Esityksen tavoitteena on myös mahdollistaa aluehallintovirastojen henkilöstöresurssien nykyistä joustavampi ja tehokkaampi käyttö erityisasiantuntemusta vaativien hallintoasioiden käsittelyssä sekä tilapäisten ruuhkatilanteiden purkamisessa siten, että aluehallintoviraston virkamies voitaisiin määrätä tekemään toiselle aluehallintovirastolle kuuluvia tehtäviä. Tämän mahdollistamiseksi aluehallintovirastoista annettuun lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi pykälä, jossa säädettäisiin mahdollisuudesta asettaa aluehallintoviraston virkamies toisen aluehallin-

toviraston pyynnöstä tilapäisesti ja virkamiehen virkapaikkaa muuttamatta toisen aluehallintoviraston käytettäväksi. Lisäksi uudistus edellyttää ympäristönsuojelu- ja vesiasioiden käsittelystä aluehallintovirastoissa annetun lain ratkaisukoonpanoa koskevan säännöksen muuttamista siten, että ympäristölupa-asioita hoitavan vastualueen virkamies voitaisiin määrätä nykyistä laajemmin tekemään toisen aluehallintoviraston ympäristölupa-asioita hoitavalle vastuualueelle kuuluvia tehtäviä.

Esitys liittyy valtion vuoden 2014 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2014.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Ehdotetuilla lainmuutoksilla siirretään aluehallintovirastojen hoidettaviksi nykyisin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksissa hoidettavat kirjasto-, liikunta- ja nuorisotoimen tehtävät sekä oppilaitosrakentamiseen liittyvät tehtävät. Hallintovaliokunta on aluehallintouudistuksen toimeenpanosta ja toteutuksesta annettua valtioneuvoston selontekoa koskevassa mietinnössään (HaVM 8/2013 vp — VNS 1/2013 vp) pitänyt mainittujen tehtävien siirtämistä aluehallintovirastoihin tarkoituksenmukaisena. Sivistysvaliokunta on kannattanut tehtävien siirtoa antamassaan lausunnossa yksimielisesti.

Selvityksen mukaan tarkoituksena on, että aluehallintovirastoissa jo olevia ja niihin nyt siirrettäviksi ehdotettuja opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan tehtäviä varten perustetaan kaikkiin aluehallintovirastoihin uusi vastualue. Oppilaitosrakentamisen osalta tehtävät on tarkoitus sijoittaa neljään aluehallintovirastoon siten, että Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto hoitaa tehtävät myös Itä-Suomen aluehallintoviraston toimialueella ja Lapin aluehallintovirasto myös Pohjois-Suomen aluehallintoviraston toimialueella. Hallintovaliokunta pitää tärkeänä riittävien ja asiantuntevien resurs-

sien turvaamista kaikissa uuden vastualueen tehtävissä. Lisäksi hallintovaliokunta painottaa, että aluehallintoviranomaisten tehtävissä tapahtuvista muutoksista on tiedotettava kansalaisille selkeästi ja riittävästi.

Muutoksessa siirtyy yhteensä 53 henkilötövuotta ELY-keskuksista aluehallintovirastoihin. ELY-keskuksissa kirjasto-, liikunta- ja nuorisotoimen tehtäviä ja oppilaitosrakentamiseen liittyviä tehtäviä hoitava henkilöstö siirtyy valtion virkamieslain (750/1994) valtionhallinnon toimintojen uudelleen järjestelyä koskevien säännösten mukaisesti aluehallintovirastojen palvelukseen. Selvityksen mukaan ELY-keskukset ovat käyneet yhteistoimintamenettelyn mukaiset muutoskeskustelut siirtyvien henkilöiden kanssa.

Aluetasolla vastuu nuorisopolitiikan yhteensovittamisesta on jatkossa aluehallintovirastolla. Sivistysvaliokunta on lausunnossaan korostanut, ettei tämä muuta sitä, että nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseksi tavoitteena on eri toimijoiden kokonaisuus, jossa nuorisotyö, koulu, työhallinto ja sosiaali- ja terveystoimi toimivat yhdessä. Sivistysvaliokunta on katsonut, että yhteistyö aluetason kaikkien toimijoiden kesken on välttämätöntä myös nuorisotakuun toteuttami-

seksi. Myös hallintovaliokunta pitää tärkeänä, että aluehallintovirastojen, ELY-keskusten ja muiden toimijoiden välistä yhteistyötä jatketaan ja vahvistetaan nuorten asemaan liittyvien hankkeiden toteuttamiseksi.

Esitettyyn lainsäädäntökokonaisuuteen sisältyy edellä todetusta tehtävien siirrosta täysin erillinen ehdotus aluehallintovirastojen henkilöstöresurssien käytön joustavoittamiseksi. Aluehallintovirastoista annettuun lakiin (896/2009) ehdotetulla uudella pykälällä mahdollistetaan henkilöstöresurssien nykyistä joustavampi ja tehokkaampi käyttö erityisasiantuntemusta vaativien asioiden käsittelyssä sekä tilapäisissä ruuhkatilanteissa siten, että aluehallintoviraston virkamies voidaan asettaa toisen aluehallintoviraston pyynnöstä tilapäisesti tekemään toiselle aluehallintovirastolle kuuluvia tehtäviä. Työsuojelun vastuualueen osalta virkamiehen määräämisestä tekemään toiselle aluehallintovirastolle kuuluvia tehtäviä säädetään kuitenkin edelleen työsuojeluhallinnosta annetussa laissa (16/1993).

Aluehallintovirastojen henkilöstöresurssien käyttöä joustavoitetaan myös ympäristönsuojelu- ja vesiasioiden käsittelystä annetun lain (898/2009) muutoksella, jonka mukaan ratkaisukokoonpanoon tai esittelijäksi voidaan määrätä virkamiehiä myös toisesta aluehallintoviranomaisesta. Menettely on jatkossa mahdollinen erityisasiantuntemusta vaativien asioiden lisäksi myös esimerkiksi tilapäisten ruuhkatilanteiden purkamisessa.

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella hallintovaliokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa hallituksen esitykseen sisältyvien lakiehdotusten hyväksymistä muuttamattomina.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella hallintovaliokunta ehdottaa,

että 1.—7. lakiehdotus hyväksytään muuttamattomina.

Helsingissä 20 päivänä marraskuuta 2013

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Pirkko Mattila /ps
 vpj. Maarit Feldt-Ranta /sd
 jäs. Rakel Hiltunen /sd
 Reijo Hongisto /ps
 Risto Kalliorinne /vas
 Elsi Katainen /kesk

Timo V. Korhonen /kesk
 Antti Lindtman /sd
 Markus Lohi /kesk
 Outi Mäkelä /kok
 Tapani Mäkinen /kok
 Ulla-Maj Wideroos /r.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Minna-Liisa Rinne.